

דבר התשובה

שו"ת בע"פ משלחנו של כ"ק מרן הגאב"ד שליט"א

מא. שאלה: היות שלפי המוצב אודות הזהירות שלא להתפשט הווירוס הש"י, ובפרט לאנשים שיכול להיות מסוכן אצלם ל"ע, ישנם כמה קהילות קדושות שנקטו לפי הוראת הרבנים של הקהלה לסגור שערי בית התפלה ובית המדרש, והציבור מתפללים ביחידות בחול ושבת קדש, ועכשיו השאלה לפי מה שהביא הב"י (סימן תפ"ז) בשם הרמב"ן (פרשת אמור כ"ג ב), דטעם מקרא קדש [דהיינו מה שיו"ט נקרא בתורה מקרא קדש], שיהו כולם קרואים ונאספים ביום הזה לקדש אותו, כי מצוה הוא על כל ישראל להקבץ בבית אלקים ביום מועד לקדש היום בתפלה בפרהסיא והלל לאל עכ"ד, וכתב הפרמ"ג (סימן ת"צ משב"ז סק"ב) דלפי זה משמע דבעינן ביו"ט מן התורה עשרה גדולים בני י"ג שנה וב' שערות, [דהיינו דביו"ט הוי תפלה בציבור מן התורה מטעם מקרא קדש], וראוי לחוש לזה ולהדר אחר עשרה גדולים שידוע שהביאו ב' שערות עכ"ד, והמהרש"ם (בדרשה לשב"ה) הזהיר ג"כ על זה, וא"כ כיון דמבואר דביו"ט הוי התפלה בציבור מן התורה, א"כ התינת במוה דמקילנן מחמת הצורך בתפלה בציבור בימי החול דהוי מדרבנן, אבל ח"ו אם יארע זה בימי החג הבעל"ט, ויעזור השי"ת שלא יהיה נוגע כלל, האם צריכין אנו להתאמץ בכל היכולת יותר לסדר שיהיו התפלות בציבור?

תשובה: אחר התבוננת נראה דאף לפי דברי הרמב"ן והחוששים לו, היינו דהוי חיוב שיראו שיהיה עכ"פ ציבור שיקדשו היום ובהלל לאל בפרהסיא, משום מקרא קדש, אבל אינו חיוב משום זה על כל יחיד ויחיד להתפלל בציבור, וכעין דמצינו לענין קריאת המגילה (סוף סימן תר"ז, משב"ב סק"א) דבזמנה לא בעי עשרה, כיון דאיכא ציבור דמפרסמי ניסא, ובשלא בזמנה ציבור מעכבא, כיון דליכא ציבור דמפרסמא ניסא, וה"נ בזה, כיון דהוי משום פרסומי, כמו שכתב הרמב"ן לקדש היום ולהלל לאל בפרהסיא, סגי שיהיה עכ"פ ציבור שעושה כן, וכעין זה מצינו בספירת העומר (מנחות ס"ה:), וא"כ הכי נמי בזה סגי שיהא לקיחה לכל אחד ואחד, ואי לאו לכוך הוי אמרינן דסגי שאחד יקח בשביל חבירו, וכן מצינו בספירת העומר (מנחות ס"ה:), וא"כ הכי נמי בזה סגי שיהיה ע"י אחרים, ואינו חובת כל יחיד, ואשר על כן כיון שבעז"ה יש מנינים אחרים בעיר, סגי בזה לקיים מקרא קדש לכו"ע.

מב. שאלה: מי שנמנע מלילך לביהמ"ד בימים טרופים אלו מחמת פחד הווירוס, או מחמת שאינו מרגיש בטוב וחושש שנטפל עליו מזה קצת הש"י, ומתפלל בביתו, האם יכול לשמוע קדיש וקדושה וחזרת הש"ץ ע"י הטעלעפאון.

תשובה: מי שיושב בביתו ישתתף על ידי הטעלעפאון עם הציבור שמתפללים במנין, כדי שיוכל לענות קדיש קדושה וברכו ושאר דברים שבקדושה.

התורה ביו"ט הוי מה"ת משום זה, ועיין שו"ת מהרש"ג (ח"ב סימן פ"ב), ועכ"פ גם בשבת יש מקום לחוש יותר לתפלה בציבור מבחול.

ג. ועיין בשו"ת עמק התשובה (ח"ד סימן ל"ט), מה שביאר דברי הגמ' שם על דרך זה.

ד. עיין דברי מרן שליט"א בדברי הפורים (סימן ט), דביאר דבדבר שיש בו חיוב שמיעה מבר חיובא, כגון קריאת המגילה, אינו יוצא ע"י הטעלעפאון, שאין זה קולו של המשמיע ממש, אבל בדברים שאין צורך בשמיעת הקול ממש אלא מספיק בידעה, כגון עניית קדיש וקדושה, דמספיק דיוע באיזה ברכה עומד הש"ץ, וכמבואר באו"ח (סימן ג' סעיף א) וסימן קכ"ד (סעיף י"א), בזה נראה דמהני דאם שומע ע"י הטעלעפאון מקום עמידת הש"ץ בכדי לענות אחריו, ואי משום שיש בתי עכו"ם וטינוף ביניהן כבר ביאר בתשובת מנחת אלעזר (ח"ב ע"ב) דאינו מפסיק, וכבר ביארנו ג"כ בעניינת במקום אחר בתשו' (עמ"ה"ת, ח"ב סימן ז) דכה"ג אינו מפסיק שמיעת הקול, וא"כ מי שהוא סגור בבית שאינו יכול לצאת מפני חליותו, יש עצה מה שיכול להתפלל עם הציבור ולענות קדיש וקדושה ע"י הטעלעפאון עכ"ל שם.

[ומ"מ מי שעומד בביתו באמצע תפלה, לא יפסיק לעניית קדיש וקדושה בשמיעה בכה"ג, דמ"מ לא שמע הברכה בעצמו רק קול הברה, ואינו מחויב לענות, ועל כן אין להפסיק משום זה, עמק התשובה (ח"ד סימן ז)]. ולענין שמיעת קריאת התורה אפשר דג"כ שפיר יותר לשמוע כה"ג, מלקרות בעצמו מתוך חומש, כמבואר במשנ"ב (סימן קמ"ג סק"ט) דיעשה במקום דאין ספ"ת, כיון דמ"מ שומע מתוך ספ"ת, ואף בדמקום דצריך לצאת מדין שומע כעונה לא מהני כנ"ל, מ"מ שמיעת קריאת התורה אינו מטעם שומע כעונה, רק לשמוע דברי תורה, וכבר נחלקו הפוסקים אי קטן יכול לקרות לאחרים כמבואר במג"א (סימן רפ"ב סק"ו) ובמשנ"ב (שם סק"ג), ועיין בצינונים לתורה (כלל ט להגר"י ענגיל) מה שהאריך בזה. ועכ"פ בשעה"ד יכולין לסמוך, מ"מ בכה"ג אולי גרע מקטן דכמעשה קוף בעלמא הוא, וא"כ הוי כהרהור בעלמא ואכמ"ל, ונכון שיעשה שניהם רצ"ע.

א. ואף שתפלה בציבור הוא דבר גדול מאד, ואין להאריך בזה, אבל במקום הצורך למי שחושש משום סכנה, יש להם ע"מ לסמוך לבטלן, דאפילו מי שתש כחו פטור מעיקר הדין לילך לביהמ"ד (כמבואר סימן צ' משנ"ב סק"ט), ובשו"ת יד אליהו (סימן ז) דאין צריך להפסיד ממונו משום תפלה בציבור, ועוד כמה דוגמאות, ומ"מ אין ללמוד להקל כמובן בעת הרווחה במהרה, ובאמת כי נידון דידן מצד אחר חמיר טובא כיון דאיירינן בביטול תפלה בציבור לכל ישראל, וכדאינתא במגילה (ג:) דנענש יהושע על שביטל תמיד של בין הערביים, ולימוד תורה של כל ישראל, ואף שהיה עת מלחמה, מ"מ היה צריך להתאמץ כפי היכולות ללון בעומקה של הלכה כמבואר שם, ותיקן מיד שלן בעומקה של הלכה, ובפרט בעת צרה, וכדחזינן אף במכתב הגרע"א שהתאמץ בזה.

וכבר העירו משו"ת הרשב"ש (סימן קצ"ה) דתפלה בציבור בעשרה, הוא ענין גדול ותקנה לזמן המגפה הש"י, ובשו"ת מכתב סופר (או"ח סימן א) כתב דסוד תפלת הציבור יש בו מעין דוגמא לסוד מעשה הקטרת, דמסוגל לעצור המגפה כידוע, וראוי לשקול ולהתבונן שח"ו לא יבוטלו ת"ת ותפלה דרבים של כל ישראל, כדי שייגנו ויציילו על בני ישראל, ובאופן שיעשו בהשתדלות השמירה הראוי, ובגמ' כתובות (סוף פרק המדיר) ר' יהושע בן לוי מיכרך בהו [בבעלי ראתן] ועסיק בתורה, ואמר אילת אהבים ויעלת חן, אם חן מעלה על לומדיה אגוני לא מגנא, וברשיז"ל, נדבק אצלם בשעה שעוסק בתורה, ומושיבין אצלו, ומובטח הוא שתגין התורה עליו, ולא יזק, ולהלן בגמ' מי איכרכית בבעלי ראתן, מפורש השכר הגדול, ועכ"פ אף שאין לנו לדמות להן, מ"מ במה שיכולין, והאיך שאפשר, לכבד את התורה בימי הרס אלו, בוודאי שיהיה לזכות, אכ"ר.

ב. ובפרמ"ג (סימן ק"ו א"א סק"ג) משמע דסבירא ליה דלהרמב"ן, ה"ה נמי בשבת הוי מן התורה, כיון דהוי נמי מקרא

קדש (עיין שו"ת ריש סימן רמ"ב), וכן כתב (שם) בדע"ת, אבל בספר חתן סופר (שער התפלה סימן א) פשיטא ליה דהרמב"ן לא קאי רק איו"ט, וביאר משום דשבת אין צריך לקדש אותו דקביעי וקיימא, וכתב דזה דחוק דמנ"ל מדעתינו לחלק כן, ומסיים דהמעין ברמב"ן יראה דבפירוש אמר כן על יו"ט ולא אשבת וצ"ע עכ"ד, ולהלן (שם סימן י"ח) רצה לחדש דגם קריאת

ברכת מזל טוב - לכבוד ידידינו הנכבד

הרה"ג ר' פנחס שלום שמידמאן שליט"א
חתן הגה"צ הרב הצעיר שליט"א
לרגל הולדת בנו למז"ט

יה"ר שיזכו לגדלה לתורה ולחופה ולמעש"ט מתוך הרחבת הדעת ונחת דקדושה, אמן